

Holistické teorie vzniku nemoci

Kyasová Miroslava

Představy o vzniku onemocnění

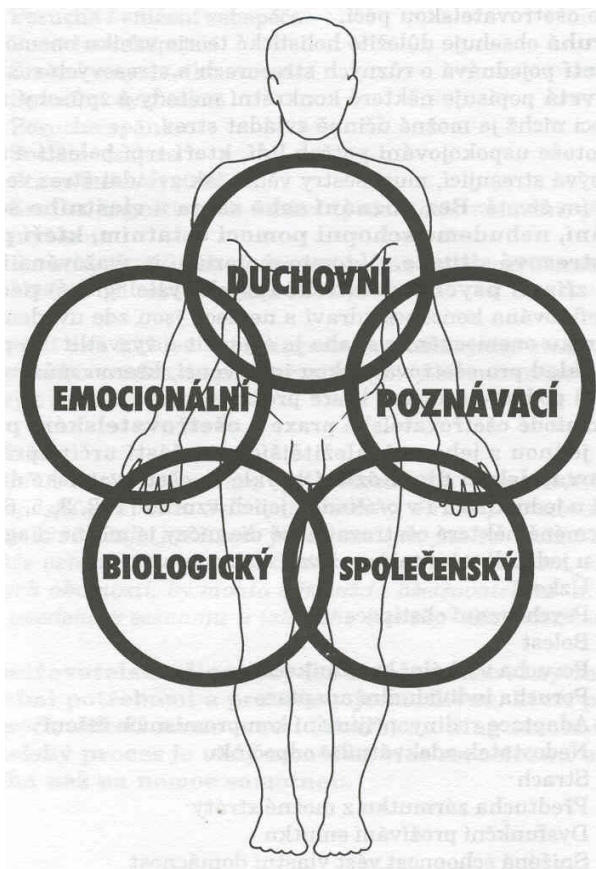
- nemoc = posedlost d'áblem
- nemoc = trest za hřích
- teorie bakterií
- biomedicínský model

Modely nemoci

- klinický/biomedicínský
- ekologický
- hraní rolí
- adaptační
- eudemonistický

Holismus

Holistické teorie vzniku nemoci

- Homeostatické teorie
- Psychosociální teorie
- Biobehaviorální teorie

I. Homeostatické teorie

- ❖ Claude Bernard
 - zdraví závisí na schopnosti lidského organismu udržet si rovnováhu vnitřního prostředí navzdory měnícím se požadavkům vnějšího prostředí
 - nemoc je výsledkem poruchy vnitřního prostředí těla, vzniká z poruchy schopnosti organismu komunikovat s vnějším prostředím

I. Homeostatické teorie

- ❖ Walter Cannon
 - zdůraznil zpětnovazební mechanismy, kterými je organismus schopen regulovat vnitřní prostředí
 - poznal, že tělem koordinované, samoregulační fyziologické procesy jsou nutné pro zachování stabilního stavu
 - zkoumal poplachovou tělesnou reakci „boj – únik“

I. Homeostatické teorie

- ❖ Hans Selye
 - moderní teorie stresu – nespecifická reakce těla na jakýkoliv požadavek
 - sledoval vnitřní reakce na stres, který je měřitelný v termínech fyziologických reakcí
 - základní osu představuje endokrinní adreno-kortiko-hypofyzární systém
 - jedinec má omezené kapacity energie pro adaptaci

I. Homeostatické teorie

- ❖ Hans Selye
 - všeobecný adaptační syndrom
 - alarmující reakce
 - stav rezistence (odolnosti)
 - ↓
 - stav vyčerpání
 - místní adaptační syndrom

I. Homeostatické teorie

- ❖ John Mason
 - stresová reakce je závislá na psychologických faktorech (nespecifická)

II. Psychosociální teorie

- ❖ Harold Wolff
 - sledoval, jak neefektivní adaptace může vést ke zhroucení homeostázy a následkem toho k onemocnění
 - nemoc je často důsledkem neadekvátních adaptačních pokusů o obnovení homeostázy – obvykle reakce stejným orgánem

II. Psychosociální teorie

- ❖ Stewart Wolf
 - nemoc jako způsob života
 - role mozku v regulaci procesů těla a v příčině vzniku onemocnění
 - mozek je významným nástrojem pro interpretaci vnějšího prostředí užíváním symbolů

II. Psychosociální teorie

- ❖ Schwartz

- mozek je mediátorem mezi zevním a vnitřním prostředím

Mozek/tělo

pozornost

spojení

samoregulace

správná funkce

zdraví

nepozornost

porucha spojení

porucha regulace

porucha funkce

nemoc

II. Psychosociální teorie

- ❖ Thomas Holmes a spol.
- teorie o životních změnách a následném vzniku nemoci
 - *seznam nedávných zážitků*
 - *pořadí hlavních životních změn*
 - *jednotky životních změn*

II. Psychosociální teorie

- ❖ Thomas Holmes a spol.
 - 1 – 149 žádné významné životní změny
 - 150 – 199 mírné životní změny (33 %)
 - 200 – 299 střední životní změny (50 %)
 - 300 – více velké životní změny (80 %)

II. Psychosociální teorie

- ❖ Richard Lazarus
 - teorie drobných denních potíží jako příčiny onemocnění

II. Psychosociální teorie

(Richard Lazaurus)

- ❖ Drobné denní potíže:
 - problémy s váhou
 - zdraví členů rodiny
 - vzestup cen běžného zboží
 - tělesný vzhled

II. Psychosociální teorie

(Richard Lazarus)

❖ Drobné denní příjemnosti:

- dobrý vztah s přítelem
- cítit se zdráv
- dostatek spánku
- návštěva někoho, zatelefonování, napsání někomu

III. Biobehaviorální teorie

- ❖ Friedman a Rosenman
 - snaží se specifikovat určitý způsob chování a jeho vztah k onemocnění
 - jedinci typu A x jedinci typu B

Studijní literatura

- MASTILIAKOVÁ, D.

Holistické přístupy v péči o zdraví. Brno:
IDV PZ, 1999.